

GROEN

vakblad voor ruimte
in stad en landschap

62e jaargang - JUNI 2006 - Nr. 6

Nieuwe natuur in Markermeer	16
Poldergrammatica	6
Succes voor rugstreeppad	18
Leefkwaliteit stationsgebied Utrecht	24

Nieuwe natuur in het Markermeer

Sinds 1871 is er geen ongerepte natuur meer in Nederland. Met de kap van het Beekbergerwoud bij Apeldoorn viel definitief het doek voor het laatste stukje oerbos in de lage landen.

Het duurde vervolgens bijna 35 jaar voordat het eerste natuurgebied werd beschermd: het Naardermeer. In 1904 werd een plan van de gemeente Amsterdam voor een nieuwe vuilnisbelt tegengehouden door een paar natuurliefhebbers die de

geplande stortlocatie opkochten. Deze natuurbeschermingsactie van het eerste uur leidde een jaar later tot de oprichting van de Vereniging Natuurmonumenten.

Een eeuw later is ruim tien procent van ons land als natuurgebied beschermd. Door aankoop van gebieden beheren

organisaties als Staatsbosbeheer (2.500 vierkante kilometer), de provinciale landschappen (900) en Natuurmonumenten (900) gezamenlijk zo'n 4.300 vierkante kilometer aan natuurgebieden. Dit lijkt tamelijk geruststellend maar het grootste deel van die natuurgebieden bestaat uit halfnatuurlijke gebieden die in stand worden gehouden met oude, traditionele vormen van landbouw zoals bijvoorbeeld heidevelden en weidevogelgebieden. Daar komt nog bij dat die beschermde gebieden meestal

marginale, voedselarme zandgronden zijn die destijds niet interessant waren voor de vroegere landbouwers. Deze onvruchtbare gronden vormen nu onze belangrijkste en grootste natuurgebieden, zoals de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Deze gebieden zijn allesbehalve een goede afspiegeling van de natuur in de voedselrijke rivierdelta.

WERK AAN DE WINKEL

De Verenigde Naties hebben tot doel gesteld dat elk land op deze planeet tenminste tien procent van haar grondgebied reserveert voor natuur. Voor ons land gaat het om ruim 4.100 vierkante kilometer grond. In internationaal opzicht slaan we echter een mager figuur: van de oorspronkelijke natuur is zo goed als niets meer over en de natuurgebieden die nog resteren hebben vaak een landbouwhistorisch karakter en liggen meestal op voedselarme zandgronden. Kortom werk aan de winkel: een deel van de bestaande halfnatuurlijke gebieden kan worden omgevormd en daarnaast zullen met name voedselrijke gronden moeten worden aangekocht en worden teruggegeven aan de natuur. Succesvolle natuurherstelprojecten op voedselrijke kleigronden, zoals de Millingerwaard bij Nijmegen, laten zien dat de natuur nog steeds een enorme veerkracht bezit. In nog geen tien jaar tijd nadat die voedzame kleigronden werden verlaten door

Amsterdam krijgt er een achtertuin bij

illustratie © F.J. Maas | www.tiu.nl

de boeren, keerden uitgestorven plant- en diersoorten massaal terug. En opmerkelijk: de natuur kwam vrijwel geheel op eigen kracht terug. Het recept was eigenlijk heel eenvoudig: niets doen en afwachten.

Er is een perfecte locatie waar al op korte termijn een groot succes voor de natuur valt te boeken: het vierhonderd vierkante kilometer grote Markermeer. Het Markermeer is een groot kunstmatig zoetwatermeer dat is overgebleven na het afsluiten van de Zuiderzee en de aanleg van de Flevopolders. De ecologische potenties van deze waterplas zijn echter enorm. Het aangrenzende, internationaal vermaarde moerasgebied de Oostvaardersplassen (ongeveer 54 vierkante kilometer groot) heeft ons al een voorproefje gegeven over wat er gaat gebeuren als je de natuur op de zompige en voedzame zeeklei het werk laat doen: zilverreiger, zeearend, edelhert en monniksgier keerden al binnen enkele decennia terug. Het is bijna niet voor te stellen wat er gaat gebeuren als we hier een achtmaal zo groot

moeras- en plassengebied aan gaan toevoegen. En binnen afzienbare tijd kunnen in zo'n groot gebied zelfs ook spectaculaire diersoorten worden geïntroduceerd die ooit onze rivierdelta bevolkten zoals bruine beer, wolf, lynx en eland. Door de omvang van dit gebied zijn er ook veel meer mogelijkheden om het publiek te laten meegenieten, in tegenstelling tot wat nu bij de bijna geheel afgesloten Oostvaardersplassen het geval is. En dat alles op nog geen kwartiertje treinen van de noordelijke Randstad. Toeristenstad Amsterdam krijgt er een 'achtertuin' bij die uniek is in de wereld. Met een dergelijk project kunnen we tevens de wereld laten zien dat zelfs een klein en dichtbevolkt land na het eeuwenlang temmen en gebruiken van de natuur, ook in staat is om iets terug te doen voor de natuur.